

IDŹ DO

PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ

SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK

KATALOG ONLINE

ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK

DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE

ZAMÓW INFORMACJE
O NOWOŚCIACH

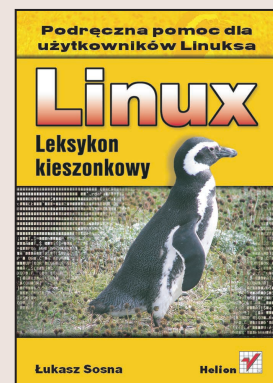
ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA

FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

Linux. Komendy i polecenia

Autor: Łukasz Sosna
ISBN: 83-7361-480-X
Format: B6, stron: 78

Pierwszy kontakt z Linuksem może być dla użytkownika Windows lekkim szokiem – bardziej skomplikowana procedura instalacyjna, zupełnie inne zasady korzystania z wielu funkcji i mnogość możliwości konfiguracji to najczęstsze źródła problemów. Jednak największe kłopoty sprawia praca z poleceniami i komendami.

Jeśli chcesz mieć zawsze pod ręką przydatną ściągę, sięgnij po książkę „Linux. Komendy i polecenia”.

Znajdziesz w niej informacje o zastosowaniu i składni poleceń systemowych. Nauczysz się korzystać z konsoli tekstowej, poznasz polecenia pozwalające na zarządzanie systemem plików, administrowanie systemem i zarządzanie kontami użytkowników i dowiesz się, jakich parametrów wymagają poszczególne komendy. Szybko znajdziesz wszystkie potrzebne Ci wiadomości.

Spis treści

Wprowadzenie do systemu Linux	5
Czym jest Linux	5
Dostępne dystrybucje; jak wybrać odpowiednią dla siebie	6
Instalacja systemu	7
Instalacja przy użyciu płyty CD	8
Instalacja przy użyciu dyskietki	8
Uwagi do procesu instalacji	9
 Korzystanie z komputera	
<i>pracującego pod kontrolą systemu Linux .....</i>	11
Środowisko pracy	11
Logowanie się do systemu	12
Logowanie się w trybie tekstowym	13
Logowanie się w trybie graficznym	14
Bezpieczne wyłączenie i restart komputera	15
Użytkownicy systemu Linux	16
Co znajduje się w poszczególnych katalogach systemu	17
Gdzie jest miejsce na twoje pliki	18
Dyski i partycje w systemie	19
Pomoc na stronach MAN	20
 Zarządzanie zasobami komputera	20
Pliki i katalogi w systemie	20
Wyświetlanie zawartości katalogu	22
Polecenie dir	22
Polecenie vdir	23
Polecenie ls	24
Przechodzenie pomiędzy katalogami	32
Tworzenie katalogów	34
Usuwanie katalogów	35
Tworzenie plików	36

Usuwanie plików	37
Wyświetlenie zawartości pliku.....	38
Zmiana dat modyfikacji plików i dostępu do nich	39
Kopiowanie plików i katalogów	42
Przenoszenie plików i katalogów oraz zmiana ich nazwy	45
Nadawanie praw dostępu do plików i katalogów.....	47
Tworzenie dowiązań symbolicznych	50
Tworzenie aliasów.....	51
Zmiana hasła	52
Zmiana powłoki	53
Uzyskiwanie informacji o typie pliku	53
Zmiana właściciela i grupy pliku.....	54
Wyszukiwanie plików i katalogów	56
Ustalanie zajętego i wolnego miejsca na partycjach	62
Ustalanie, ile miejsca zajmuje plik lub katalog	63
Polecenia more i less	64
Czyszczenie terminala	66
Montowanie i odmontowywanie systemów plików	66
Przełączanie się na konto innego użytkownika.....	68
Uzyskiwanie informacji o sprzęcie	69
Polecenie arch.....	69
Polecenie uname	69
Informacje o użytkowniku	71
Kto jest obecnie zalogowany	72
Informacje o pamięci systemowej	72
Administrowanie systemem	73
Poziom uruchomienia systemu	73
Demony usług	74
Uruchamianie i zatrzymywanie.....	74
Ustawianie demonów do startu w odpowiednim trybie.....	75
Użytkownicy.....	76
Grupy.....	78
Skorowidz	79

Zarządzanie zasobami komputera

Pierwszą rzeczą, którą powinienes poznać, jest zarządzanie zasobami twojego komputera; musisz nauczyć się tworzyć i usuwać elementy na dysku, zmieniać ich atrybuty oraz wykonywać wiele innych czynności, które pomogą ci w poruszaniu się po strukturze katalogów i pozwolą w łatwy sposób dotrzeć do interesujących cię plików.

Pliki i katalogi w systemie

W Linuksie, inaczej niż w takich systemach operacyjnych jak choćby systemy z rodziny Microsoft Windows, nie jest wymagane stosowanie w nazwach plików specjalnych rozszerzeń, określających m.in. to, jaki program powinien zostać użyty do otwarcia pliku. Zawartość pliku i program, jaki należy zastosować do jego otwarcia, jest w Linuksie ustalana na podstawie nagłówka MIME pliku. Mimo to, jeżeli z jakiegokolwiek powodu odczuwasz potrzebę nadawania plikom rozszerzeń, możesz to robić — choć, jak wspomniałem, rozszerzenia te nie są konieczne, ich stosowanie nie jest także niewskazane.

W nazwach plików i katalogów możesz stosować dowolne znaki alfanumeryczne (litery i cyfry), a oprócz tego znak kropki (.), myślnika (-) i podkreślenia (_). Z wszystkimi innymi znakami postępuj ostrożnie; zazwyczaj są one zarezerwowane dla specjalnych funkcji systemu.

W nazwach plików i katalogów możesz używać także spacji i nie będzie to powodować większych problemów, będzie jednak po

prostu niewygodne. Komendy, w których będziesz odwoływać się do plików lub katalogów zawierających spacje będą po prostu dłuższe i łatwiej będzie popełnić błąd podczas wpisywania nazwy pliku.

Trzeba także pamiętać o tym, że znak kropki nie powinien być znakiem rozpoczynającym nazwę pliku czy katalogu. Napisałem wprawdzie nieco wcześniej, iż jego stosowanie jest dozwolone, trzeba jednak pamiętać o tym niezwykle ważnym zastrzeżeniu; nazwy plików i katalogów nie powinny *rozpoczynać się* od znaku kropki, w każdym innym jednak miejscu może on wystąpić. Przyczyną tego ograniczenia jest to, że w Linuksie znak kropki na początku nazwy pliku jest zarezerwowany dla ukrytych plików i katalogów — na przykład plik o nazwie *.ukryty_plik* będzie plikiem ukrytym.

Niezwykle istotna jest także wielkość stosowanych przez nas liter. W omawianym systemie wielkie i małe litery są rozpoznawane jako osobne znaki. Jeśli więc tworzysz katalog lub plik, zapamiętaj, czy jego nazwę wpisałeś wielką, czy małą literą — będzie ci to potrzebne, kiedy będziesz chciał się do niego w przyszłości odwołać.

Wyświetlany przez system znak `$` (jeśli korzystasz z konta zwykłego użytkownika) `#` (jeżeli pracujesz jako administrator systemu) jest znakiem zachęty. Oto przykład jego użycia:

```
[lukasz@linux /]$
```

Przed znakiem zachęty występują nazwa użytkownika i nazwa hosta oraz ciąg znaków określający bieżącą lokalizację w systemie plików. W tym przypadku:

- użytkownikiem jest *lukasz*,
- host, na którym pracujemy, to *linux*,
- katalog, w którym się znajdujemy, to */* (katalog główny).

Wyświetlanie zawartości katalogu

Wyświetlanie katalogów, zwane inaczej *listowaniem ich zawartości*, można w systemie Linux wykonać za pomocą kilku poleceń. System posiada bardzo rozbudowany program służący do wykonywania tego typu zadań — jest nim polecenie `ls`.

Polecenie `dir`

Polecenie to może przypominać jedno z poleceń systemu operacyjnego MS-DOS i wszyscy użytkownicy, którzy znają to środowisko, zapewne poczuli się jak w domu. Jednak wynik działania tego polecenia w Linuksie różni się od tego z systemu DOS. W Linuksie wyświetlana po wykonaniu tego polecenia lista plików i katalogów jest prezentowana w postaci linii, a nie w kolumnie. Trzeba przyznać, że taki zapis utrudnia nieco odczytanie drzewa katalogów i orientację w nim, szczególnie w przypadku, gdy użytkownik przyzwyczajony jest do prezentowania go w postaci znanej z MS-DOS. Oto przykład wykonania polecenia `dir` w systemie Linux:

```
[lukasz@linux /]$ dir
bin  boot  dev  etc  home  initrd  lib  lost+found
misc  mnt  opt  proc  root  sbin  tmp  usr  var
```

Polecenie `vdir`

Wykonanie polecenia `vdir` powoduje wyświetlenie bardziej szczegółowych informacji o zawartości bieżącego katalogu; oprócz nazw plików i katalogów podawane są informacje o typie elementu, prawach dostępu do niego, jego właścicielu oraz kilka innych, które omówię na przykładzie polecenia `ls`. Oto przykład wykonania polecenia `vdir`:

```
[lukasz@linux /]$ vdir
```

drwxr-xr-x	2	root	root	4096	lis	28
17:47 bin						
drwxr-xr-x	3	root	root	4096	lip	4
2003 boot						
drwxr-xr-x	20	root	root	118784	lut	14
17:03 dev						
drwxr-xr-x	62	root	root	4096	lut	14
17:03 etc						
drwxr-xr-x	5	root	root	1024	wrz	13
21:07 home						
drwxr-xr-x	2	root	root	4096	sty	25
2003 initrd						
drwxr-xr-x	9	root	root	4096	lis	28
18:06 lib						
drwx-----	2	root	root	16384	lip	4
2003 lost+found						
drwxr-xr-x	2	root	root	4096	sty	28
2003 misc						
drwxr-xr-x	4	root	root	4096	lip	4
2003 mnt						
drwxr-xr-x	2	root	root	4096	sty	25
2003 opt						
dr-xr-xr-x	76	root	root	0	lut	14
2004 proc						
drwxr-x---	22	root	root	4096	sty	5
21:01 root						
drwxr-xr-x	2	root	root	8192	lip	4
2003 sbin						
drwxrwxrwt	21	root	root	4096	lut	14
17:05 tmp						
drwxr-xr-x	15	root	root	4096	lip	4
2003 usr						
drwxr-xr-x	19	root	root	4096	lip	4
2003 var						

Polecenie *ls*

Program ten jest bardzo rozbudowany i posiada wiele parametrów, które pokrótce postaram się omówić. Wykonanie samego polecenia *ls* (bez dodatkowych parametrów) da efekt identyczny

z tym, jaki powodowało wykonanie omówionego poprzednio polecenia `dir`. Aby uzyskać więcej informacji na temat zawartości katalogu, powinniśmy zastosować polecenie `ls` wraz z parametrem `-l`. Wykonanie tego polecenia w takiej postaci daje wynik identyczny z wynikiem działania polecenia `vdirc`.

Jako parametr można podać ścieżkę dostępu dla katalogu, którego zawartość chcemy wyświetlić. Jeżeli jej nie podamy, zawsze wyświetlona zostanie zawartość katalogu bieżącego — tego, w którym się obecnie znajdujemy.

W zaprezentowanym tu przykładzie polecenie `ls` wywołane z parametrem `/etc` spowoduje wyświetlenie zawartości katalogu *etc*; użyte w drugiej linii przykładu polecenie `ls` wywołane bez parametru wyświetli natomiast zawartość katalogu bieżącego, którym jest w tym przypadku katalog główny.

```
[lukasz@linux ~]$ ls /etc
```

```
[lukasz@linux ~]$ ls
```

Najbardziej przydatnym parametrem polecenia `ls` jest `-l`; dzięki jego wykonaniu otrzymamy kompletny zestaw informacji na temat zawartości katalogu i typach zawartych w nim elementów. Zanim przedstawię resztę najważniejszych parametrów tego polecenia, wyjaśnię, jak interpretować zdobyte w ten sposób informacje. Oto przykład wykonania polecenia `ls` z parametrem `-l`:

```
[lukasz@linux ~]$ ls -l
drwxr-xr-x  2 root    root          4096 lis  28
17:47 bin
drwxr-xr-x  3 root    root          4096 lip   4
2003 boot
drwxr-xr-x 20 root    root       118784 lut  14
17:03 dev
drwxr-xr-x 62 root    root          4096 lut  14
17:03 etc
drwxr-xr-x  5 root    root          1024 wrz  13
21:07 home
```

```

drwxr-xr-x    2 root    root          4096 sty 25
2003 initrd
drwxr-xr-x    9 root    root          4096 lis 28
18:06 lib
drwx-----   2 root    root        16384 lip  4
2003 lost+found
drwxr-xr-x    2 root    root          4096 sty 28
2003 misc
drwxr-xr-x    4 root    root          4096 lip  4
2003 mnt
drwxr-xr-x    2 root    root          4096 sty 25
2003 opt
dr-xr-xr-x   76 root    root              0 lut 14
2004 proc
drwxr-xr-x   22 root    root          4096 sty  5
21:01 root
drwxr-xr-x    2 root    root          8192 lip  4
2003 sbin
drwxrwxrwt   21 root    root          4096 lut 14
17:05 tmp
drwxr-xr-x   15 root    root          4096 lip  4
2003 usr
drwxr-xr-x   19 root    root          4096 lip  4
2003 var

```

Wyświetlone w tym przykładzie informacje, zdobyte wskutek wykonania polecenia z parametrem `-l`, zinterpretujemy na podstawie pierwszej linii wyniku:

```

drwxr-xr-x    2 root    root          4096 lis 28
17:47 bin

```

- kolumna 1: typ elementu i prawa dostępu do niego (`drwxr-xr-x`);
- kolumna 2: liczba powiązań do tego elementu (`2`);
- kolumna 3: właściciel pliku (`root`);
- kolumna 4: grupa, która została przypisana do tego pliku (`root`);

- kolumna 5: rozmiar elementu (4096);
- kolumna 6: data modyfikacji (lis 28 17:47);
- kolumna 7: nazwa elementu (bin).

Rozpoznanie typu elementu

Zapis `drwxr-xr-x` z kolumny pierwszej składa się z czterech zasadniczych elementów. Pierwsza litera zawsze określa typ elementu.

Oto symbole oznaczające typy elementów:

- `-` — zwykły plik;
- `b` — specjalny plik blokowy;
- `c` — specjalny plik znakowy;
- `d` — katalog;
- `l` — dowiązanie symboliczne;
- `p` — nazwany potok;
- `s` — gniazdo.

A zatem, jak można wnioskować po zapisie `drwxr-xr-x`, rozpatrywany obiekt jest katalogiem.

Interpretacja praw dostępu

Niech przykładem, przy pomocy którego wyjaśnię, na czym polega system praw dostępu w systemie Linux, będzie ten wiersz przykładowego wyniku wykonania polecenia `ls`, który dotyczy katalogu `var`:

Prawa dostępu określone są tu poprzez litery *r*, *w* i *x*, następujące po definiującej typ elementu literze *d* (katalog). Każda litera na odpowiedniej pozycji informuje o tym, kto i jakie prawa posiada dla tego pliku lub katalogu.

Zwróć uwagę na to, że w naszym przykładzie litery *x* oraz *r* występują trzykrotnie. Taki zapis określa uprawnienia według schematu: „użytkownik-grupa-inni”. Litery oznaczające uprawnienia mają różne znaczenia w zależności od tego, czy stosują się do plików, czy do katalogów.

W przypadku katalogów oznaczają następujące prawa:

- *r* — do przeszukania zawartości;
- *w* — do zmiany zawartości;
- *x* — do wejścia do katalogu.

Jakie zatem uprawnienia przypisane są do katalogu *var* z naszego przykładu? Określa je następujący zapis:

```
rwX r-x r-x
```

Oznacza to, że właściciel katalogu ma prawo na jego przeszukiwanie, zmianę jego zawartości i wejście do katalogu, zgodnie z zapisem *rwX*.

Grupa, która została przypisana do tego elementu, ma prawa do wejścia do katalogu i przeszukania go, zgodnie z zapisem *r-x*.

Także wszyscy inni użytkownicy mają prawa do wejścia do katalogu i przeszukania go, zgodnie z zapisem *r-x*.

Jak już wspomniałem, w przypadku plików prawa dostępu określone są przez te same symbole, jednak różna jest ich interpretacja. Tym razem litery *r*, *w* i *x* oznaczają następujące prawa:

- `r` — do odczytania pliku;
- `w` — do modyfikacji pliku;
- `x` — do uruchomienia pliku.

Rozważmy przykład z następującymi prawami dostępu do pliku:

```
rw- rw- r-
```

Ten zapis informuje o tym, iż właściciel pliku ma prawo do jego odczytywania oraz do zmiany jego zawartości, zgodnie z zapisem `rw-`.

Także grupa, która została przypisana do pliku, ma prawo do jego odczytywania i zmiany jego zawartości, zgodnie z zapisem `rw-`.

Wszyscy inni użytkownicy mają prawa jedynie do odczytania zawartości pliku, zgodnie z zapisem `r--`.

Przejdźmy teraz do omówienia kolejnych parametrów, których można użyć z poleceniem `ls`.

`-a`

Polecenie `ls` wykonane z parametrem `-a` wyświetli wszystkie pliki i katalogi w danej lokalizacji. Pokazane zostaną także pliki ukryte, które w przypadku wywołania `ls` bez tego parametru nie są widoczne. Oto przykład wykonania `ls` z parametrem `-a`; widzimy w nim także dwa symbole „.” (kropka) i „..” (dwie kropki), które oznaczają odpowiednio katalog bieżący i nadrzędny:

```
[lukasz@linux linux]$ ls -a
.  ..  katalog  plik1  plik2  plik_kopii~
.ukryty_plik
```

`-A`

Parametr ten pozwoli zobaczyć wszystkie elementy w podanej lokalizacji, wraz z plikami ukrytymi, jednak w tym

przypadku w wyniku nie będą widoczne symbole „.” i „. .”, które oznaczają katalog bieżący i nadrzędny:

```
[lukasz@linux linux]$ ls -A
katalog plik1 plik2 plik_kopii~
.ukryty_plik
```

-B

Użycie parametru -B spowoduje ukrycie plików kopii zapasowych, które znajdują się w danym katalogu. Pliki te można rozpoznać po znaku tyldy (~) występującym na końcu nazwy. Jak widać, plik *plik_kopii~* nie został tutaj pokazany:

```
[lukasz@linux linux]$ ls -B
katalog plik1 plik2
```

-d

Jeżeli w danym katalogu zawarte są pliki i katalogi podrzędne, polecenie `ls` wykonane bez parametru `-d` spowoduje wyświetlenie ich wszystkich. Jeżeli jednak zastosujemy parametr `-d`, zostaną wypisane tylko elementy rozpoznane jako katalogi:

```
[lukasz@linux linux]$ ls -d
katalog
```

-I wzorzec, --ignore=wzorzec

Dzięki temu parametrowi możemy nie pokazywać plików, których nazwy zawierają zdefiniowany przez nas wzorzec. Podobnie jak w systemie MS-DOS, także i tu możemy używać znaków ogólnych, takich jak gwiazdka (*), która zastępuje dowolny ciąg znaków (również pusty), oraz znak zapytania (?), który zastępuje dowolny pojedynczy znak.

W zaprezentowanym tu przykładzie wyświetlona została zawartość katalogu, z wyłączeniem tych elementów, których nazwy zaczynają się na literę „p”; pominięte zostały zatem *plik1*, *plik2* i *plik_kopii~*:

```
[lukasz@linux linux]$ ls --ignore='p*'
katalog
```

wzorzec

Dzięki podaniu wzorca nazwy elementu można wyświetlić tylko te znajdujące się w danym katalogu elementy, które pasują do tego wzorca. Wzorce tworzy się w taki sam sposób jak w systemie MS-DOS.

W tym przypadku chcemy, aby wyświetlane były elementy, których nazwa rozpoczyna się od litery „p”:

```
[lukasz@linux linux]$ ls p*
plik1 plik2 plik_kopii~
```

W kolejnym przykładzie wykorzystałem także znaki zapytania, aby lepiej zobrazować ich działanie. Taki zapis pozwala na wyświetlenie wszystkich elementów, których nazwa zaczyna się od litery „p” i składa się z pięciu znaków:

```
[lukasz@linux linux]$ ls p????
plik1 plik2
```

-R, --recursive

Parametry te powodują rekurencyjne wyświetlenie zawartości katalogu i jego podkatalogów. W bieżącym katalogu z naszego przykładu mamy także podkatalog o nazwie *katalog*. Jak widać, po wydaniu polecenia `ls` z parametrem `-R` wyświetlona została także jego zawartość:

```
[lukasz@linux linux]$ ls -R
.:
katalog plik1 plik2 plik_kopii~

./katalog:
plik1_w_katalogu
```

-r, --reverse

Użycie tych parametrów powoduje odwrócenie kolejności wyświetlania w wyniku zawartości katalogu. Najbardziej

opcja ta przydaje się w przypadku sortowania, podczas którego możemy odwrócić domyślną kolejność wypisywanych elementów.

Dla większej jasności porównajmy zawartość przykładowego katalogu w porządku oryginalnym (bez opcji `-r`) i odwróconym (z użyciem tej opcji):

```
[lukasz@linux linux]$ ls
katalog plik1 plik2 plik_kopii~
```

```
[lukasz@linux linux]$ ls -r
plik_kopii~ plik2 plik1 katalog
```

`-S, --sort=size`

Użycie tych parametrów powoduje posortowanie wyniku według wielkości plików. Największe pliki są wyświetlane jako pierwsze na liście, zaraz za katalogami:

```
[lukasz@linux linux]$ ls -S
katalog duzy_plik plik1 plik1.1 plik_kopii~
```

`-t, --sort=time`

Ten parametr sortuje wyniki według czasu ich modyfikacji. Najnowsze pliki są wyświetlane jako pierwsze:

```
[lukasz@linux linux]$ ls -t
duzy_plik katalog plik_kopii~ plik2 plik1
```

`-u, --time=atime, --time=access, --time=use`

W tym przypadku wyniki sortowane są według czasu ostatniego dostępu do pliku. Pliki, do których odwołano się ostatnio, są wyświetlane jako pierwsze.

```
[lukasz@linux linux]$ ls -u
duzy_plik plik1 plik2 katalog plik_kopii~
```

`-U, --sort=none`

Użycie tego parametru zapewni, że zawartość katalogu nie będzie sortowana. Elementy wyświetlone na liście wystą-

pią na niej dokładnie w takiej kolejności, w jakiej znajdują się w katalogu.

```
[lukasz@linux linux]$ ls -U  
plik1 plik2 katalog duzy_plik plik_kopii~
```

-X, --sort=extension

Użycie tego parametru powoduje posortowanie plików według ich rozszerzeń. Pliki, które takich nie posiadają, zawsze są wypisywane jako pierwsze.

```
[lukasz@linux linux]$ ls -x  
duzy_plik katalog plik1 plik2 plik.aaa  
plik.bbb
```